

Ora Ĵurnalo

Numero 10, Septembro 2018

Al la tuta mondo:

*Bonvenon al la **verda** Gotenburgo!*

Bonvolu viziti nian retpaĝon:

www.esperanto-gbg.org

Enhavo

Paĝo

2. Enhavo.
Pri Ora Ĵurnalo.
3. ESPE-porko konstatas.
Esperanto-lördag 4 augusti 2018.
4. Ora-Klubo aktiveco, la 15an de aŭgusto.
5. Promenado 2 tra la olda Gotenburgo 2018-08-15.
8. Poemo por Ora Ĵurnalo, de Kerstin Rohdin.
Griza mevo.
9. La kara malnova libro pri Jonathan, la mevo.
Sekvu la mevojn al "Måseskär".
10. Anton Tjechov.
11. La Mevo.
La Mevo en la teatro.
12. Esperanto i riks-politiken.
14. Lerums gymnasium har haft esperanto som självständigt skolämne under 12 år. Lärare: Folke Wedlin.

15. Esperantoresan till Litauen.
21. Fotbollen som esperanto.
Vem vill skriva "Gotenburgo tra la jarcentoj"?
22. La dek devoj de la Esperantisto.
Anekdot (el 1904).
23. Trovita en la Esperanta biblioteko en Stannum, Gråbo.
Literatura Konkurso 2018.
25. Aliĝilo al Literatura Konkurso 2018.
26. Informa klaŭzo al Literatura Konkurso.
Sigismondo, reĝo de Pollando kaj Svedio.
27. Tri pastroj samtempe ĉeestis je kultura vojaĝo en Bohuslän.
28. Mitt sjömansliv del 2, Roger Nilsson.
31. Kia aspektos la novan svedan regadon?

Pri Ora Ĵurnalo

Ora Ĵurnalo estas eldonata de Ora Klubo, subtena klubo de la esperantolibrejo en Stannum, Östadsvägen 68. La eldonfrekvenco estas neregula.

Redaktantoj: Siv Burell, 070-721 34 79, siv.burell@gmail.com kaj Ingegerd Granat, 073-502 53 32, ingegerd.granat@telia.com. Fina paĝarangô: Andreas Nordström, arendsian@hotmail.com.

Kontaktu iun el la redaktantoj kiam vi volas viziti la bibliotekon, ili malfermos al vi!

La bildo sur la kovrilo: La amuzeja radego de Liseberg, Gotenburgo.

ESPE-porko konstatas

★ Mi estas riĉa je libroj, sed malriĉa je mono. Ĉu vi scias kiam estas tempo pagi vian jarkotizon je 100 SEK? Se ne – pli bone pagi

dufoje/jare ol neniam! 😊

pg 43612-1 – Ora Klubo/Göteborgs-föreningen.

- ★ En ĉi tiu numero oni raportas pri la agado de la Gotenbarga societo kaj de la Ora Klubo kaj ankaŭ de la societo VFS, (Västsvenska Författarsällskapet / La Vastra Gotia verkista societo), kies prezidanto Ingegerd estas
- ★ La mevo estas la birdo de septembro kaj la temo de kvar tekstoj.
- ★ Streboj enmeti Esperanton en la lernejojn – ĉefe gimnaziojn – daŭras.
- ★ Ministro vizitas hejmon en Gråbo.
- ★ Estas generala elekto la 9: an de septembro al la parlamento, al la gubernio kaj al la komunumo. Elektadafiŝoj abundas.
- ★ Naŭ personoj de la Gotenbarga klubo iros al Pollando 5–9 septembro por denove

renkonti Elwira, Lucyna, Paulina kaj Janek kaj partopreni la Esperanto-sur-strando-tagojn en Sopot–Gdynia. Raporto en numero 11.

- ★ La 26an de septembro estas la tago de la Eŭropaj lingvoj. Tamen la gotenburgaj klubanoj estos okupataj pri preparoj por la Libro-kaj Biblioteko-foiro 27–30 septembro. Sed en Stokholmo oni celebras la tagon!. Bone!
- ★ Troviĝas poemo de Kerstin Rohdin.
- ★ Novaj Svedaj vortoj en esperanta vestaĵo.
- ★ Futbalo rolas kiel esperanton.
- ★ Ni povas legi pri la dek devoj de esperantisto.
- ★ Kaj en la esperanta biblioteko troviĝas "La esperantisto" de 1880. Do, devas esti ion por ĉiu.
- ★ Du rakontoj estas skribitaj en la sveda: Folke Wedlin raportas pri sia vizito al Litovio kune kun gimnazia klaso kaj nun ni povas legi la duan parton de la rakonto de Roger pri lia marista vivo.
- ★ Ni ja rakontas pri nia agado en la Gotenbarga klubo. Ni gotenburganoj ankaŭ volus scii pri la agado en aliaj kluboj. Bv. skribi pri vi! Bone interŝanĝi ideojn!

ESPERANTO-LÖRDAG 4 augusti 2018

Institutet för språk och folkminnen samlar in, bevarar och forskar om dialekter, ortnamn, personnamn och folkminnen. Man arbetar också med språkvård och språkpolitik. Uppgiften är att levandegöra och sprida vår kunskap samt att ge råd i språkfrågor.

Andreas grupp fick i uppgift att översätta ord från institutets nyordslista. Vi diskuterade många olika lösningar. Ibland var det inte helt enkelt att förstå de nya orden. De här översättningarna enades vi om:

Bilden från Pixabay

Från 2017 års nyordslista:

1. **alternativa fakta** (uppgifter som presenteras som fakta, trots att de står i strid med vad som kan utläsas av det informationsunderlag som finns) – **alternativaj faktoj**
2. **fejkade nyheter** (osanningar som sprids som sanningar i media) – **trompaj novaĵoj**
3. **döstäda** (rensa ut och sortera personliga tillhörigheter för att undvika att anhöriga ska behöva göra detta efter ens bortgång) – **antaŭ-morta purigo** eller **ĝismortpurigi**
4. **killgissa** (påstå något som om man visste det, men egentligen gissar man) – **virdiveni**
5. **plogga** (jogga samtidigt som man plockar skräp – oftast i grupp) – **kuretpluki**
6. **sekundärkränkt** (upprörd av en kränkning riktad mot en annan person) – **sekundare ofendita**
7. **skogsbad** (terapiform som går ut på att vistas i skogen som metod för att minska stress) – **arbara bano**

Från 2016 års nyordslista:

8. **ekodukt** (bro som möjliggör för djur att passera över väg) – **bestoponto**
9. **preppare** (person som förbereder sig för att kunna överleva en samhällskatastrof) – **transvivemulo**
10. **trumpifiering** (förändring av den politiska debatten i riktning mot en retorisk stil, där man säger sådant som får uppmärksamhet utan att ta hänsyn till konsekvens eller fakta) – **trumpigado**
11. **vuxenmålarbok** (målarbok för vuxna) – **adoltkolorigkajero**

Från 2015 års nyordbok

12. **faktaresistens** (förhållningsätt som innebär att man inte låter sig påverkas av fakta som talar emot ens egen uppfattning, som i stället grundas på t.ex. konspirationsteorier) – **faktorezistemo**
13. **mansplaining** (förklaring som ges av män till kvinnor, vilka förutsätts vara mindre vetande) – **virklarigado**.

Ora-Klubo aktiveco, la 15an de aŭgusto

Ĉi tiu semajno la ĉiujara Gotenburga festeno okazis kun multaj aktivecoj.

Ni estis tri personoj kiuj iris por aŭskulti M.A. Numminen, la aliaj venis al la centra stacidomo, kie la startpunkto por la "esperanta promeno" troviĝis. (vidu la sekvan paĝon!)

Ni konstatis ke Numminen ankoraŭ havas la saman impertinentan stilon, kiun li montris antaŭ ĉirkaŭ 30 jaroj. Li kantis kaj finne kaj svede kaj la publiko rekonis multajn iamajn kantojn. Kelkaj kunportis finnajn flagojn.

Sed finfine la du grupoj renkontiĝis en Rosencaféet en Trädgårdsföreningen.

Promenado 2 tra la olda Gotenburgo 2018–08–15

Ni komenciĝas je la 17 h. ĉe "Pocket Shop" en la granda centra stacidomo. Daŭrigu al "Femman" tra la subpasejo, daŭrigu al la endoma vojkruciĝo kaj iru dekstren trans la kanalo al Brunnsparken.

Maldekstren ni vidas "Palace Hotell" kun la eksterdoma servado.

La apartamento de Pontus kaj Göthilda Fürstenberg

Kultura anonco

En la plej supra apartamento vivis la paro Pontus kaj Göthilda Fürstenberg, juda paro kiu ne havis infanojn. Kiam ili estis junaj, ili ne estis permersataj geedziĝi, ĉar la patro de Göthilda opiniis ke Pontus estas tro maljuna por Göthilda. Li estis dek jaroj pli maljuna ol ŝi.

Sed kiam la gepatroj de Göthilda mortis, la paro geedziĝis kaj Göthilda ricevis grandan heredaĵon. La paro per subtenaj aĉetoj helpis multajn artistojn. Kun la tempo la kolekto de artaĵoj fariĝis la plej granda en Svedio je la fino de la 19:a jarcento. Carl Larsson estis unu el la artistoj. En la jaro 1925 la kolekto de la paro Fürstenberg moviĝis al la artmuzeo en Gotenburgo ĉe "Götaplatsen".

La kolekto estas videbla en la galerio de Fürstenberg kun parto de la meblaro de la apartamento. Tio vivigas la vivtempon de la paro Fürstenberg. Pontus Fürstenberg vivis en Gotenburgo inter la jaroj 1827 kaj 1902 kaj lia edzino Göthilda vivis inter 1837 kaj 1901.

La malgranda promenadgrupo.

Iru rekte antaŭen kaj krucigu la tramojn kaj daŭrigu al "Fredsgatan". Iru antaŭen kaj turniĝu maldekstren en la strato "Drottninggatan".

Alveninte al "Östra Larmgatan", iru dekstren al "Lilla Drottninggatan", iru maldekstren al la kanalo kaj "Stora Nygatan".

Kultura anonco

"Östra Larmgatan" situas interne de la fortifikaĵaj remparoj.

La "alarmstratoj" etendiĝis ĉirkaŭ la kerno de la olda urbo kaj estis necesaj por la brulalarmo kaj aliaj rapidaj okazaĵoj. La nomo de la strato venis de la vorto "alarmi". En la 18:a jarcento la stratoj nomiĝis "Alarmgatan".

Vi staras nun sur "Stora Nygatan", iru dekstren al la adreso "Stora Nygatan 17½".

Kultura anonco

En la mezo de la 19:a jarcento estis "Stora Nygatan" la plej granda paradstrato kun la nova parko "Trädgårdsföreningen" trans la kanalo.

En la domo kun la adreso 17½ loĝis August Abrahamsson kun sia edzino, la kantbirdo Euphrosyne, post la geedziĝo 1859.

En la domblokoj ĉirkaŭ la sinagogo ariĝis la plej multaj de bonhavaj judaj komercistoj de Gotenburgo kun familioj kaj kontoroj.

August Abrahamsson estis posedanto de Nääs. Li aĉetis la grandan nobelbienon "Stora Nääs" la 4:an de marto en 1868 kaj pagis 8300 talerojn.

Tie en Nääs li kun sia filo de la fratino, Otto Samuelsson, startis la faman slojdlernejon por knaboj. La periodo 1870 – 1900 estis tri jardekoj, kiuj signifis multon por la intereso pri slojdo.

Daŭrigu laŭ "Stora Nygatan" al "Kungssportsplatsen", turniĝu maldekstren kaj transiru la ponton "Kungsbron".

En Palmhuset (legu sube).

Kungsbron.

Kultura anonco

"Kungsportsbron" super la rempara fosaĵo "Vallgraven" havas la nomon en memoro de "Kungsporten", unu el la urbopordoj de la olda Gotenburgo. "Kungsporten" malkonstruiĝis inter la jaroj 1836 kaj 1839.

La ponto konstruiĝis en stilo de la itala renesanco kaj malfermiĝis por trafiko la 23:an de Julio 1901.

Daŭrigu laŭ "Kungsportsavenyn" kaj eniru en la "Bältespännarparken", krucigu "Nya Allén". Tie vi povas saluti unu el la plej gravaj Gotenburgaj donacintoj.

Kultura anonco

Charles Felix Lindberg naskiĝis la 18:an de aprilo 1840, kaj surprize por ĉiuj, mortis la 5:an de aŭgusto 1909, post vivo por komerco kaj ŝiprado. Li apogis multajn societojn kaj havis specialan intereson pri arto. Oni raportis ke li mortis pro "cardioscleros" sed kuris la onidiro ke li faris sinmortigon. Lia memorfonduso celas la plibeligon de Gotenburgo.

En la alia flanko de la parko, eniru en "Trädgårdsföreningen".

Iru la vojeton laŭ la kanalo kaj poste antaŭen al la granda domo "Palmhuset" kaj **ENIRU!**

Kultura anonco

"Palmhuset", kiu konstruiĝis en la jaro 1878 el vitro kaj giso, estas kiel radiantanta artaĵo. 1000 kvadrataj metroj da tropika varmo, ekzotikaj kreskaĵoj kaj la aŭtografoj de reĝo Carl XVI Gustaf kaj reĝino Silvia sur ŝtono kiu kuŝas sur la grundo.

Atentu la krokodilon, kiu kelkfoje kuŝas ekstere en la somera suno!

Kiam vi sentas ke la vizito de la parko estas je la fino, vi iru al la kafejo "Rosenkaféet" kaj kun granda ĝojo ni renkontiĝu por kafumi!!!

Bonvenon!

Karaj amikoj, ne krokodilu!

Ingegerd skribis kaj fotis.

Poemo por Ora Ĵurnalo, de Kerstin Rohdin

till mig (Siv) och till Sigrid Kivistö

Jen kelkaj linioj kiujn mi skribis al Girlie:

Deep into the red valley
Deep into the narrow valley
Over creeks and red paths
Steep up, steep down
Between the trees you find
a lot of cattle belonging to
a fantastic woman
who loves them
and treats them as friends
Treats the nature
as a wonderful place
where you can live in peace
the few years of
your time on earth
The light falls from the side
in between the black trunks
The shadows grow long on the grass
The birds pass the veranda
preparing themselves for the night
Soon the dark sky will be
lit up by millions of stars
Near and far away
The time stops in eternity

Profunde en la ruĝan valon
Profunde en la mallarĝan valon
Super riveretoj kaj ruĝaj padoj
Krute supren, krute malsupren
Inter la arboj vi trovas
multajn bovinojn apartenantajn al
eksterordinara virino
kiu amas ilin
kaj traktas ilin kiel geamikoj
Traktas la naturon
kiel mirakla loko
kie vi povas vivi en paco
la malmultajn jarojn de
via tempo sur la tero
La lumo falas deflanke
inter la nigraj trunkoj
La ombroj kreskas longaj sur la herbo
La birdoj preterflugas la verandon
preparantaj por la nokto
Baldaŭ la malhela ĉielo estos
lumigata per milionoj da steloj
Proksime kaj longe for
La tempo ĉesos en eterneco

Kerstin Rohdin

Griza mevo

Multaj homoj nomas ĉiujn mevojn "grizan mevon" sed troviĝas multaj specoj.

La griza mevo havas afablajn kaj malhelajn okulojn. Ankaŭ kun pli ronda krania formo. La sono estas "ke, ke, ke, keiii-ah, keiii-ah, keú, ke, ke..."

La grandeco de la mevo estas 40–46 centimetroj kun enverguro inter la flugiloj je 100–110 centimetroj.

La birdoj estas ĉiumanĝuloj kaj troviĝas en la tuta Svedio sed estas plej ofte trovitaj ĉe la marbordo. Kelkaj mevoj travintras en Svedio.

La kara malnova libro pri Jonathan, la mevo

Al la vera Jonathan Seagull kiu troviĝas en ĉiuj de ni.

Estis matene, kaj la nova suno ŝprucigis oron super la ondetojn de kvieta maro.

Proksimume unu kilometron de la strando oni ĵetis forĵetaĵon de fiŝista boato, kaj la signalo al la mevaro fulmis tra la aero, ĝis milo da mevoj interbatis pri la matenmanĝo.

Nova, aktiva tago estis komencinta.

Sed malproksime, sola kaj for de la boato kaj la strando, Jonathan Livingston Seagull estis ekzercanta. Tridek metrojn supren en la aero li mallevis la naĝpiedojn, levis la bekon kaj strebis fari sian plejblon teni la flugilojn en dolore fleksita angulo. Tiamaniere li povis flugi malrapide, kaj nun li malakcelis ĝis la vento estis flustro al lia vizaĝo, ĝis la maro restis senmova sub li. Li

kuntiris la okulojn en fere malmola koncentrado, retenis la spiron, devigis sin al ankoraŭ ... unu ... sola ... centimetra ... kurbeco ...

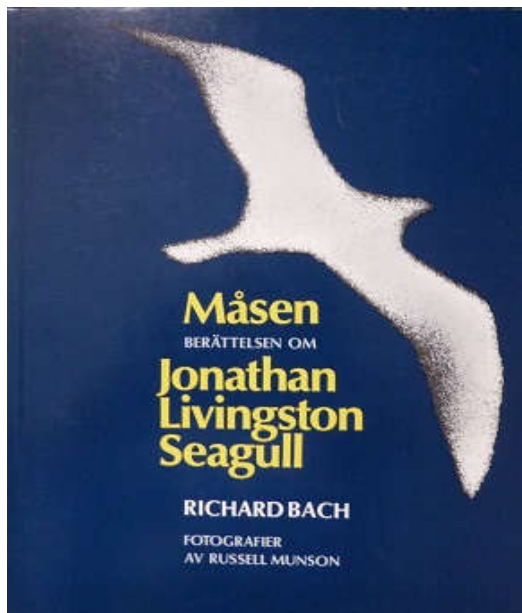
La plumoj hirtiĝis, li renversiĝis kaj falis.

Mevoj neniam renversiĝas, neniam falas, kiel konate. Renversiĝi dum flugado estas malhonoro kaj malgloro.

Sed senhonti, Jonathan Livingston Seagull denove streĉis la flugilojn en la dolora angulo – pli kaj pli malrapide li flugis – kaj

renversiĝis denove. Jonathan Livingston Seagull ne estis ordinara birdo.

Tiel tekstas la enkonduko de la bela kaj poeziema libro kiu estas dediĉita por "la vera Jonathan Seagull kiu troviĝas en ĉiuj de ni".

Sekvu la mevojn al "Måseskär"

Pentraĵo de Gunilla Jansson.

La lumturo "Måseskär" estas konstrumemoraĵo kune kun sep aliaj lumturoj en Svedio. Estas decido de la sveda registaro de la 7:a de decembro, 2017.

La insulo situas sudokcidente de "Käringön" en la komunumo de la insulo Orust en "Bohuslän".

En la jaro 1865 oni konstruis la unuan lumturon laŭ la Heidenstam- modelo kun movoforto bazita sur petrolo. Nur post 1950 la lumturo estas elektrizita. En la jaro 1978 la olda lumturo estingiĝis kaj nova lumturo de plasto eklumiĝis. Hodiaŭ la du lumturoj estas senhomaj.

La fondaĵo (sv. stiftelsen) Måseskär prizorgas la domojn kaj la lumturojn post 1988. La fondaĵo prizorgas la tutan fondaĵon laŭ idealisma vojo.

Listo de aliaj konstrumemoraĵoj

Bjuröklubb lumturejo – Skellefteå

Hjortens lumturejo – Mellerud

Högbondens lumturejo – Kramfors

Kullens lumturejo – Höganäs

Navens lumturejo – Lidköping

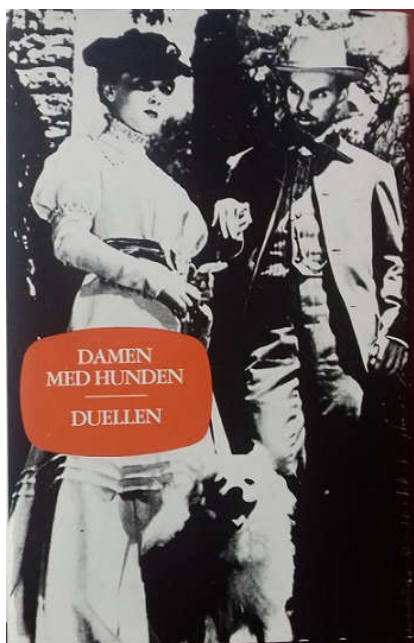
Hoburgens lumturejo – Gotland

Helsingborgs pilota stacio – Helsingborg.

La lumturo de Måseskär [pron: mose-ŝer].

Anton Tjechov

Anton Tjechov, la fama rusa dram- kaj novelverkisto kaj kuracisto naskiĝis la 29an de januaro 1860 en la imperio Rusio. Ankoraŭ hodiaŭ li estas kalkulata kiel unu el la plej grandaj novelverkistoj de la mondo.

Tjechov havis dramon junaĝon. La patro malbontraktis la familion kaj donis al ĝi perfortan vivon, malgraŭ ke li mem iam estis servutulo, havis la konfidon gvidi la paroĥan ĥoron kaj estis ortodoksa kristano.

Anton Tjechov

Eble estis tiu cirkonstanco kiu donis al Tjechov la temojn por la famaj noveloj, kiuj pritraktis hipokriton kaj mensogemon.

Kvar el ili estas: La Mevo, Onklo Vanja, La signorino kun la hundo, Tri fratinoj kaj la Ĉeriza ĝardeno.

Anton Tjechov mortis pro pulma tuberkulozo 1904, sed liaj verkoj meritas esti relegita denove, denove! Liaj verkoj estu ĉiam luditaj sur niaj grandaj teatraj scenejoj!

La Mevo

La Mevo estas komedio en kvar aktoj, kiuj enhavas interparolon pri literaturo kaj amo, kie ĉiu amas iun, kiun li/ŝi ne povas havi. Tio estas spegulita kontraŭ la pezaj ekzistencialaj problemoj.

En la roloj estas:

– **Arkadina**, la fama artistino, kiu freneziĝas, se ŝi ne troviĝas en la centro de la okazaĵoj.

– **Sorin** estas la seniluziiĝinta bienulo kaj juĝisto. Sarkasma kaj sola li pentas, ke li ne vivis sian vivon.

– **Trigorin** estas tre konata kaj fama verkisto en Rusio. Nun li estis trafita de kritiko, sed tamen li estas egocentra kaj absorbata de si mem. Li enamiĝis al la juna Nina?

– **Konstatin** estas junulo kun grandaj verkistorevoj. Ankaŭ li amas la junan Nina.

Se estus tiel ke "La Mevo" estos prezentita en via proksimeco, aĉetu bileton kaj iru vidi ĝin!

La Mevo en la teatro

La 26an de septembro 2014, la Dramaten en Stokholmo havis sur la granda scenejo premieron de la novelo "La Mevo" de Anton Tjeĥov.

La aktorino Stina Ekblad faras brilan prezentadon kiel Arkadina.

Je la premiero, la 6an de januaro 1961, Ingmar Bergman reĝisoris "La Mevo" sur la granda scenejo. Tiam aktorin famuloj kiel Eva Dahlbeck (Arkadina), Per Myrberg

(Konstantin), Aino Taube (Polina), Christina Schollin (Nina) kaj Ulf Palme (Boris).

Pri tiu scenigado Ingmar Bergman mem skribas en sia libro "Bergman pri Bergman":

"Mi ĵus estis dungita de la "Dramaten" kaj faris tre sensukcesajn scenigadojn de "La Mevo" de Tjeĥov. Estis laca kaj malvigla scenigado. La teatro donis al mi malkomfortan senton, kaj mi pensis ke ĉio estas malperfektaĵo".

Se ni anstataŭ tio, turniĝu al la okcidenta marbordo, la Urba Teatro de Gotenburgo prezentis "La Mevo" sur la granda scenejo septembre 2005. Tiam La Mevo havis feministan rigardmanieron enteksita en la agado.

Tio miaopinie estas bona fino de ĉi tiu vojaĝeto sur la flugiloj de "La Mevo" en la riĉa mondo de la teatro.

Lasu la sceneja kurteno leviĝi por la dramoj kaj noveloj de Anton Tjeĥov! Ili rezistas la tempon ankaŭ hodiaŭ.

Esperanto i rikspolitiken

Den 5 oktober 2005 lämnade **Gustav Fridolin (mp)** in en motion till riksdagen om esperanto i skolan. Det var innan han blev skolminister. Hans förslag till riksdagsbeslut löd så här:

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att esperanto på sikt skall kunna väljas som språkval i alla skolor på högstadiet och gymnasiet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör organiseras kurser i esperantoundervisning för språklärare i grundskola och gymnasium.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör organiseras en nätkurs i esperanto för högstadiet och gymnasieskolan.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör tas fram en esperantoversion av den europeiska språkportföljen Hyperlink.

Självklart hade han dessutom ett bra underlag, inspirerat av en ung svensk esperantist.

Facit: inget resultat.

Nytt försök: Motion 2017/18:433 av Robert Hannah (L): Gör det möjligt att studera ESPERANTO I Sverige!

Den 28 september 2017 lämnade den liberale riksdagsmannen Robert Hannah, Göteborg, in en motion till riksdagen om att göra det möjligt att studera esperanto på gymnasiet. Hans inspirationskälla fanns i Tyskland.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra studier i esperanto inom ramen för ämnet moderna språk och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera en varaktig högskoleutbildning och forskning inom ämnet esperanto och tillkännager detta för regeringen.

Facit: Riksdagen är inte intresserad av att fatta beslut, utan lämnar över till ett utskott.

På min fråga vad som har hänt med motionen skriver Robert Hannah:

Ja, Siv, precis som med 99% procent av alla motioner så har den fått avslag tror jag.

Tror? Hmmm, den har ju hamnat hos Utbildningsutskottet.

Kanske begravs den i någon utredning – eller kanske finns det någon framsynt person som åtminstone vill pröva förslaget.

Robert Hannahs motivering. Esperanto är ett internationellt språk. Det introducerades för 130 år sedan och används numera av en global språkgemenskap med flera miljoner människor i nästan alla av jordens länder.

Esperantotalande personer har organiserat sig i tusentals organisationer i världen som arbetar för globalt samarbete, internationell kulturförmedling, fred och mänskliga rättigheter. Esperanto är idag ett levande språk med en gedigen litteratur, teater- och musikproduktion samt en omfattande verksamhet av kurser, konferenser, möten och andra projekt över hela världen.

Wikipedia på esperanto är idag större än på t.ex. danska, finska, grekiska eller hindi. Bara under de senaste tre åren har över en miljon studenter valt att studera språket genom onlinekurser.

Även i Sverige har esperanto en lång historia. En av de första esperantoklubbarna i världen startades i Uppsala, där också den första långvariga tidningen på esperanto gavs ut redan på 1800-talet. Än idag är esperantorörelsen betydande i Sverige. Den internationella kulturfestivalen för esperantotalare anordnas till exempel i Värmland i 2018. Stockholm är ett centrum för produktionen av pop- och rockmusik på esperanto och flera svenska författare har skördat stora framgångar inom esperantolitteraturen.

Studier har visat att inläringen av esperanto har en positiv påverkan på andra språkstudier. Esperantos grammatiska regelbundenhet och internationella ordförråd ökar elevernas förståelse för andra främmande språk.

Trots detta är det svårt att få utbildning i esperanto i skolan eller på högskolenivå. Det finns ingen undervisning i esperanto inom ramen för ämnet moderna språk. Därför kan elever inte

lära sig esperanto även om viljan finns och behöriga lärare finns tillgängliga. Ofta saknas dock behöriga lärare eftersom utbildning på högskolenivå inte erbjuds regelbundet i Sverige. Olika svenska universitet och högskolor har ibland erbjudit utbildningar i esperanto, men det saknas ett konstant utbud i ämnet på högskolenivå och en

motsvarande konstant forskning och metodutveckling. Det finns bl.a. i Polen och Nederländerna.

Jag anser därför att vi bör:

Möjliggöra för elever att välja att studera esperanto inom ramen för ämnet moderna språk på gymnasienivå.

Etablera en varaktig högskoleutbildning och forskning inom ämnet esperanto.

Litet Gråboförsök att påverka språkpolitiken.

PRO, Lerum inbjöd finansminister Magdalena Andersson att svara på frågor från pensionärer söndagen den 19 augusti på Ågården. Jag åkte inte dit. "Kommer inte jag till ministern, så får väl ministern komma till mig 😊". Joo, så skedde faktiskt!

Det började med att två trevliga ungdomar från SSU kommer och vill prata valfrågor. Jag förklarar att jag önskar att samarbetet C – L –

S – MP skall fortsätta i Lerum. Det verkar ha fungerat bra. Ytterligare en stund pratar vi politik. Då kommer Magdalena Andersson gående från P-platsen, följd av två livvakter. Eftersom vi redan tillräckligt har pratat partipolitik, vill jag föra över samtalet till språkpolitik. En stund

står vi kvar på trappan i det vackra vädret, medan livvakterna diskret håller sig en bit bort.

Jag ber Magdalena Andersson följa med upp på andra våningen och se den utställning som vi i Göteborgs Esperantoförening ska ha på Bokmässans Internationella torg 27–30 september. Livvakterna ser inte särskilt

Ung SSU-are, Siv Burell och Magdalena Andersson.

oroliga ut, så Magdalena Andersson följer med upp, medan de andra stannar ute i det vackra vädret. Hon tittar på böcker, affischer och dekorationer och medger att idén med esperanto är bra. Jag lämnar några broschyrer som jag hoppas hon ska läsa under hemresan.

Bara frånvaron av den vanliga repliken: "men vi har ju engelskan!" gjorde mig positivt inställd. Men innan jag skulle byta parti från L till S får nog mycket förändras. L är ju t.ex. det enda riktigt EU-vänliga partiet och Esperanto har ju globala ambitioner. Troligen lyckades jag inte övertyga finansministern om

alla esperantos fördelar. Jag hann väl inte berätta om vilken ekonomiska vinster det skulle innebära, om alla hade esperanto som sitt andra språk. På sikt betydligt lägre tolkkostnader i FN och EU och för migrationsverket. Så skönt det skulle vara om en flykting genast vid ankomsten till ett nytt land kunde kommunicera med alla. Idag har ju engelskan delvis den rollen, men ett partipolitiskt neutralt, nyansrikt, jämlikt och relativt lättlärt språk som esperanto skulle kännas mer rättvist. Tänk om de 12 åren i Lerums gymnasium, då Folke Wedlin undervisade i esperanto som fritt valt ämne, kunde få en fortsättning! /Siv

Lerums gymnasium har haft esperanto som självständigt skolämne under 12 år. Lärare: Folke Wedlin.

Inför en planerad information om esperanto i ett Göteborgsgymnasium skriver Folke:

Lite info/historik:

Före den senaste gymnasiereformen fanns esperanto som självständigt skolämne på en handfull skolor i Sverige, bl.a. gymnasierna i Huskvarna, Uppsala

och Helsingborg, överallt efter initiativ av enskilda lärare eller rent av elever. Till de nämnda skolorna hörde också Lerums Gymnasium, där jag undervisade i italienska, tyska, latin, grekiska samt alltså esperanto.

Inför det nya gymnasiet ansågs det på politikerhåll att man behövde ta till rörsåg för att hyfsa i kursdjungeln, och då togs esperanto bort, men i och med införandet av "Människans språk" på Humanistiska programmet, gavs det en liten möjlighet att ändå informera om språket, och den luckan utnyttjade jag givetvis, när jag fick ansvaret

för "MÄK" som ämnet kallades åtminstone på vårt schema i Lerum. Jag tog upp esperanto alldeles i början av kursen, och vi läste de tre första kapitlen av den lärobok i esperanto ("EPoGo") som jag hade satt ihop tillsammans med tre andra esperantolärare.

Minikursen fick ett mycket positivt gensvar från eleverna; man tyckte att man för första gången hade träffat på ett språk som är både roligt och lätt! Man bad mig rent av att få lära sig mera esperanto, men kursplanen medger knappast det.

Jag kan väl tillägga att vi något tidigare hade ett utbyte med Litauen, där esperanto åtminstone då var ett vanligt skolämne. Jag skickar här med den redogörelse för det spännande utbytet som jag satte ihop efter resan.

Hälsningar, Folke Wedlin

Esperanto por gimnazianoj

ESPERANTORESAN TILL LITAUEN

29 APRIL – 3 MAJ 2005

Fredagen den 29 april samlades esperantogruppen (pli-malpli) på Lerums Gymnasium strax efter kl. 10 på Göteborgs Centralstation. "Pli-malpli" därför att vissa, som läser Esperanto B och därmed kvalificerat sig för deltagande, inte kunde följa med, och i deras ställe reste nu några duktiga A-kursanoj. De tolv eleverna var följande: Beate, Johannes, Helena, Robert, Jonas, Sandra, Stefan, Kajsa, Erik, Fredrik, Susanne och Tintin; lärarna var Christina (som faktiskt lärt sig esperanto mest för den här resans skull) och Folke.

Biljetterna till Karlskronatåget delades ut när alla fanns på plats, och så gick vi ombord på tåget. Exakt kl. 10.50 rullade det ut, och nästan genast tog många av resenärerna fram sina esperantoböcker för att läsa på. Vi försökte också träna att prata esperanto med

varandra; det gick faktiskt ganska bra! Resan gick fort, kändes det som; rätt som det var, var vi framme i Karlskrona, men det var inte dit vi skulle nu, utan till Karlshamn. Vi bytte bara tåg, och efter en kort stund var vi där. Här visade det sig, att Litauen-färjorna lägger till en bra bit från stationen, så det var bara att ta taxi: tre turer blev det innan vi alla hade levererats till terminalen. Det tog en stund innan rederiets personal hade gått igenom alla pass och ställt samman en passagerarlista, men sedan tog vi en liten buss, som körde oss ombord, för gå till fots fick man av någon anledning inte.

Väl ombord fick vi nycklar till de bokade hytterna, och sängarna fördelades som vi själva bestämde. Lärarna hade egna hytter. Färjan lade ut, och efter en halvtimme var det dags att gå till matsalen för att äta vespermanĝo, beställd vid bokningen. Det var buffé, och man kunde äta så mycket (och så litet) som man önskade. Resten av kvällen var det fritt att göra vad man ville.

Kl. 7.30 nästa morgon var det dags för nästa mål, och från matsalsfönstren kunde man redan ana den litauiska kusten. Efter ungefär en timme gick färjan in i ett smalt sund, och från däck kunde man på ena sidan se långa kajer med massor av hamnkranar och på

andra idylliska hus med vasstak mitt ibland susande furor – en lustig kontrast. När fartyget lagt till, var det dags att gå ner till bildäck, som osade av orenade bilavgaser, för att där återigen bli hämtade av en liten buss. Bussen lämnade av oss vid terminalsbyggnaden, där vi fick genomgå mycket noggrann passkontroll. Utanför det lilla huset stod så våra litauiska vänner uppgradade, och två av dem hade en stor banderoll mellan sig: "BONVENON". Vi hälsade och tog i hand, och så steg vi alla på deras buss. Vårt sällskap bestod nu av 30 personer: utom oss själva, redan nämnda, var det de litauiska eleverna Aivaras (den ende killen), Alma, Edita, Šarūnė, Aurelija, Ingrida, Neringa, Santa, Sandra D., Sandra M., Aistė och Giedrė samt deras lärarinna Danutė, hennes assistent Stanislova, och skolans rektor, Valdas. Dessutom var Danutės son, Egidijus, med.

Snart hade vi kommit till en bilfärja av mindre typ, och med den åkte vi över sundet till den långa landtungan med alla furorna som vi sett från färjan, den som på svenska kartor kallas Kurische Nehrung och på litauiska heter Neringa (precis som en av de litauiska tjejerna). På andra sidan följde bussen en smal väg söderut mot Nida. Det var dit vi skulle. Efter en stund stannade bussen, alla litauererna steg ur, medan vi fick tillsägelse att vänta litet. Under tiden vi väntade gjorde våra vänner i ordning ett mellanmål bestående av smörgåsar, kaffe och mineral-

vatten. Vi svenskar skulle förse oss först med vad vi ville ha; de litauiska ungdomarna fick stå och se på som en flock hungriga ulvar... Men det blev över till dem, och alla blev nöjda.

Så fortsatte färden, och vi kom fram till ett litet samhälle som heter Juodkrantė. Där klev vi ur, för där skulle vi titta på något som på svenska antagligen skulle kallas Trollkonans kulle. Längs en stig som går över kullen finns en massa träskulpturer snidade av konstnärer som gjort konstverken bara för sin egen skull, utan att få något betalt, och som ställt upp dem där utan att någon tar inträde eller att man ens bevakar dem.

Med hjälp av en guide som berättade på litauiska om varje enskild skulptur (Danutė översatte till esperanto, och Folke översatte från esperanto till svenska), fick vi höra en massa om litauiska folksägner, varav de flesta hade med Kurische Nehrung att göra.

Efter promenaden fortsattes bussresan, och efter en stund var vi framme i Nida. Nida är en liten stad med väldigt fina små hus, ursprungligen fiskarstugor, byggda i trä med vasstak och starkt blåa trädetaljer som fönsterluckor och vindskenor. Ett slags klyka, som lär föreställa två hästhuvuden, pryder varje takåsgavel. Vi stannade vid ett hotell, det hotell där vi skulle övernatta, och där vi nu också skulle få tagmanĝo (klockan var cirka 14 vid det här laget). Det serverades soppa, följt av "zeppelinare", det vill säga ett slags kroppkakor – avlånga köttbullar insvepta i potatishölje – tillsammans med gräddsås. Efter middagen åkte vi till författaren Thomas Manns sommar-hus, som nu är ett museum. Huset byggdes 1930, kanske för de pengar som författaren fick när man utsåg honom till Nobelpristagare i litteratur året innan. Det är ett mycket mysigt hus som ligger högt uppe på en sanddyn med furor omkring och utsikt över viken som skiljer Kurische Nehrung från fastlandet – Kurisches Haff heter den. Vi fotograferade förstås och fick flera fina gruppbilder.

Efter museet bar det av till en jättehög sanddyn alldeles utanför Nida (som för övrigt hette Nidden på den tyska tiden). På toppen av denna stod ett solur av solid granit, som hade slagits sönder av orkanen Gudrun. Här hade man en härlig utsikt över både Östersjön på västra sidan av Kurische Nehrung och Kurisches Haff på östersidan: Solen glittrade i vågorna på bägge sidor.

Alldeles nära, söder om sanddynen, gick ryska gränsen; här finns den lilla rest av tyska Ostpreussen som kallas Königsberger Gebiet eller Kaliningradområdet, och som ingen riktigt vet vad man skall göra med sedan Sovjetunionen upplöstes. Intill bussparkeringsplatsen hade ett antal bärnstensförsäljare slagit upp sina bord, och vi hittade många fina souvenirer. Tyvärr fick vi inte tillfälle att själva leta efter bärnsten på stranden...

Vi återvände så småningom till hotellet, där vi installerade oss i våra rum. En stund fick vi över till att vila oss på, om vi så önskade, eller flanera omkring i Nida. Efter kvällsmaten var det "konversacioj kaj ludoj" planerade, vilket väckte en viss oro hos somliga, men det stannade vid att två av de litauiska tjejnerna framförde en liten teaterscen för oss andra och att vi unisont sjöng några sånger på esperanto. Det hölls också tal, och så gav man oss presenter, var och en: litauernas välvilja kände inga gränser! När några av de våra undrade om de fick gå ut på byn efter kvällens aktiviteter, markerade litauerna mycket starkt att detta inte var tillrådligt: det fanns stor risk att man som utlänning skulle bli nedslagen och rånad, fick vi veta, och Jonas, som kilat ut en kort stund före solnedgången för att inhandla något, bekräftade att det fanns skumma typer som såg ut att gå omkring med knogjärn och kaststjärnor i fickan ute på torget...

Natten blev mycket kall, och alla frös. Efter frukosten satte vi oss i bussen igen och körde tillbaka mot Klaipėda, men vi åkte inte över sundet direkt, utan stannade utanför en gammal fästning, som gjorts om till Havsmuseum, det vill säga akvarium, och Delfinariet. I akvariet fick vi återigen guidning, men den här guiden var så mångordig och så otålig att få haspla ur sig sin läxa att det blev mer eller mindre omöjligt för oss svenskar att få någon översättning. I Delfinariet bestods vi en praktfull föreställning av helt otroligt skickliga delfiner och sjölejon och deras lika skickliga tränare. Så var det dags att äta igen; på en liten servering som mest liknade ett kafé i Delfinariet serverades vi fyra rätter...!

Efter färjning över sundet tillbaka till Klaipėda, åkte vi till stadens gamla delar. Vi stannade vid den gamla fästningen, som sades vara anlagd av svenskar på 1600-talet (Memel, som staden hette då, är den enda del av Litauen som en gång tillhört Sverige), och därifrån gick vi till fots genom stadens äldsta delar och besåg bland annat Teatortorget och Börsbron. Det var Danutės son Egidijus som berättade om Memels historia. Sanningen att säga är det inte så värst mycket som idag finns kvar av det gamla Memel.

Den tid som nu återstod innan vi skulle bege oss till Karlshamnsfärjan ägnades åt butikumado. Fyrtio minuter fick vi på oss att

handla vad vi ville, och på det nya stora köpcentret som man tog oss till fanns nästan allt man kunde önska. Litauerne hjälpte oss att fråga efter priser etc. om vi behövde. Själva köpte de ingenting.

Vid färjeterminalen gick allt bra; passkontrollen var lika noggrann som vid inresan och tog följaktligen rundlig tid, men vi hade kommit dit så pass tidigt att det inte blev någon stress.

På kvällen efter vår vespermanågo uppkom frågan om vi svenskar hade något program för kvällen. Det hade vi inte, men det hela blev ändå väldigt lyckat. Dittills hade de litauiska ungdomarna hållit sig väldigt mycket för sig själva, men tack vare beslutsamt svenskt initiativ bröts isen den här kvällen; alla ungdomar satt tillsammans i matsalen och pratade om allt möjligt på diverse språk, även med hjälp av händer och fötter, när esperanton inte räckte till. Litauernas språkkunskaper visade sig vara överlag ganska knapphändiga, men god vilja övervinner de flesta hinder! Litauerne lyckades även med konststycket av övertala sina ledare att låta dem stanna uppe längre än till kl. 22, eftersom man hade så trevligt.

Det hade hunnit bli måndag den 2 maj när vi anlände till Karlshamn och Sverige. Det tog litet extra lång tid för färjan att lägga till, och när vi hade kommit av och gått igenom passkontrollen, hade klockan blivit så mycket att vi missade tåget till Karlskrona, trots att vi

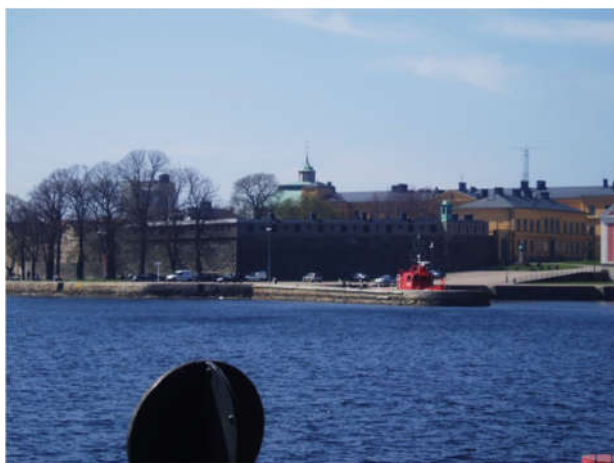
hade förutbeställt taxi. Ett telefonsamtal till Lerums Resebyrå lugnade oss: våra biljetter skulle gälla hela dagen, men strax därpå meddelades i stationens högtalare att tåget vi nu väntade på var inställt! Skulle nu hela programmet spricka?! Nå, det kom ganska snart en ersättningsbuss, och vi kom till Karlskrona med bara någon liten försening.

Från järnvägsstationen i örlogsstaden vandrade hela gruppen upp till vandrarhemmet vid Drottninggatan. Vandrarhemmet visade sig mycket trevligt med något som nästan kan beskrivas som hemkänsla. Alldeles runt hörnet låg den restaurang som vi bokade in oss på för lunch, Eken, ett mycket trevligt ställe med mycket god och riklig mat – särdeles uppskattat av samtliga! Eftermiddagen ägnades åt en stadsvandring i Nils Holgerssons fotspår. Litauerna kände väl till "Nilso Nano", och Folke guidade gruppen från Stortorget med början vid Karl XI, som Nils Holgersson (okunnig om vem det är han har framför sig) är oförskämd mot i kapitlet om Karlskrona och som han därför måste fly ifrån, till gubben Rosenbom vid Amiralitetskyrkan, Rosenbom som gömmer Nils under sin hatt. Därifrån gick vi tillbaka till Stortorget, där vi tittade in i Fredriks-kyrkan, och sedan vidare ner till Wachtmeisterska Palatset med barockträdgården. Vädret var dessvärre inte det bästa: det började småregna när vi inledde vandringen, och regnet tilltog efter hand.

Klockan 18, efter en stunds vila på vandrarhemmet, var det dags att ge sig ut i regnet igen; nu skulle Nils Holgersson-vandringen fortsätta in på Gamla Varvet, dit man inte får komma utan särskilt tillstånd. Detta hade dock Christina sett till att ordna i förväg. Vid Högvakten väntade en lustig guide som ledde oss mellan de gamla 16- och 1700-talsbyggnaderna i hällregnet. Folke tolkade till esperanto, och Danutė översatte till litauiska, så att alla skulle förstå. På kvällen satt vi alla tillsammans i vandrarhemmets kök och åt pizza inköpt på en pizzeria alldeles i närheten. Efteråt delade Folke ut häften till samtliga med namn och dagens datum på; häftena var kopior på Karlskronakapitlet ur Nils Holgersson. Blandade grupper fick sedan på lek lära sig läsa och skriva esperanto med s.k. glagolitiska bokstäver; hemliga meddelanden utväxlades och dekrypterades...

Nästa morgon åt vi frukost tillsammans i vandrarhemmets trevliga frukostrum. Efter frukosten skulle det vara dags för vårt sammanfattande möte, "Kunveno por diskutian temon, 'Nia bildo de via lando' ". Litauerna hade låtit förstå att de hade förberett sig speciellt till detta möte; var och en hade fått i uppgift att redovisa någon aspekt av svensk kultur som de själva valt. Vi svenskar kände oss litet skamsna, för vi hade inte förberett något motsvarande om litauisk kultur; istället tänkte vi sjunga på svenska för våra litauiska vänner. Halvtimmen mellan

frukosten och diskussionen ägnade vi i all hemlighet åt att träna på våra sånger, och när litauerna sedan hade presenterat sitt mödosamt hopsamlade material, klämde vi i med först "Idas sommarvisa" och därefter "Sjungom studentens lyckliga dag". Det var inte utan att vi kände oss litet stolta över vår prestation...!

När vi lämnade vandrarhemmet efter vår kunveno, strålade solen. I det värmande solskenet gick vi ner till Stumholmen och Marinmuseet. Museet besåg vi utan guide; var och en fick gå fritt och titta på vad man ville. Inte minst ubåtsutställningarna var mycket intressanta och spännande! Gräsmattan framför museet och bryggan därutånför var emellertid också inbjudande, och efter cirka en timme samlades vi intill fullriggaren "Jarramas"; där fick våra litauiska vänner så våra blygsamma gåvor till dem: några småsaker från Marinmuseets butik. Sedan promenerade vi allihop tvärsöver Stumholmen och ställde oss vid fyren och beundrade utsikten över Karlskrona skärgård. Någon av de litauiska ledarna ställde frågan hur många öar det finns i Sverige och tycktes inte tro på svaret att ingen vet, för de är oräkneliga...!

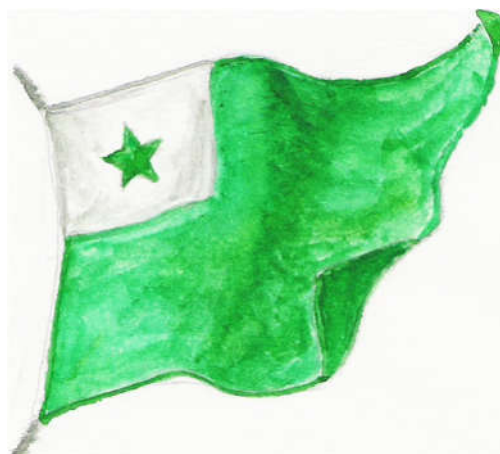
Tagmanôgo intogs på "Eken" igen, och därefter fick litauerna, och givetvis även vi svenskar, tid att butikumi i Karlskrona. Vi hade bestämt att samlas i frukostrummet på vandrarhemmet en sista gång innan avresan

för att ta farväl, och här höll Folke ett tacktal till litauerna, där han även underströk hur viktigt vårt språk esperanto är för hela mänskligheten. Danuté svarade med att inbjuda alla svenskar att komma ner till Marijampolė nästa år, och Valdas framhöll i sitt tal som rektor för Jonas Totoraitis-gymnasiet, att detta utbyte måste få fortsätta framöver. Som bevis på denna sin önskan överlämnade han en bok om Litauen för vidare befordran till skolledningen i Lerum.

Så var det dags att gå ner till stationen. Alla följde litauerna ner och hjälpte dem att bära, och på stationen kramades alla innan litauerna tog plats på tåget till Karlshamn. Vi svenskar gick tillbaka till vandrarhemmet för

att hämta vårt bagage, och klockan 16.46 avgick vårt tåg till Göteborg, där efter ungefär fyra timmar gamla kära Alingsåspendeln väntade. En intensiv och upplevelserik resa var över!

Folke Wedlin

Fotbollen som esperanto

Insändare från Inga Johansson till Ora Ĵurnalo

Under fyra sommarveckor blir fotbollen igen det världsspråk som

esperanto en gång skulle bli. Författaren Mårten Westö skriver om världens populäraste sport – som i dag är hippare än någonsin, även bland intellektuella.

Varför uttrycker journalister, författare och andra sig så barnsligt negativt om esperanto.

”Det världsspråk, som esperanto en gång skulle bli...”

När jag 1976 var med på järnvägsmännens esperanto världskongress i Skellefteå spelades fotboll.

Ett lag med utvalda esperantister, varav en proffsspelare från Ungern möter ett svenskt damlag på en vänskapsmatch. Jag vill minnas att den slutade oavgjort och var mycket underhållande.

I år hade man som vanligt en fotbollsmatch i Lissabon under UK-kongressen 2018.

La esperantistaro nun atendas la grandan matĉon de la "Pokalo Zamenhof" dum la 103-a Universala kongreso en Lisboa, Portugalio.

Interesitoj pri la agado de TEFA – Tutmonda Esperanta Futbala Asocio – havis la interrektan dissendadon de la partio de la esperanta selektitaro kontraŭ loka portugala teamo kies rezulto estis katastrofa por TEFA: 1–7.

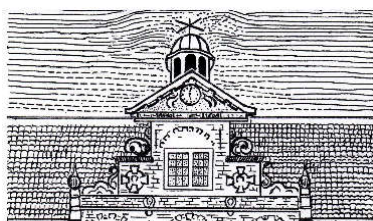
Tamen oni scias ke la ludo estas ludo, kaj futbalo ĉiam surpriziga.

Verkligheten är så att det spelas fotboll under esperantos gröna stjärna, men detta berättar man inte i pressen. Ständigt skriver man istället att esperanto skulle ha blivit det världsspråk, som fotboll är. Varför?

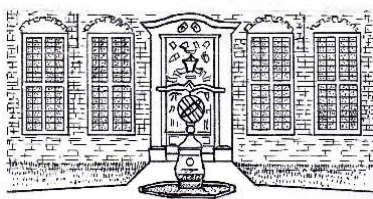
Augusti 2018

Inga Johansson

Vem vill skriva "Gotenburgo tra la jarcentoj"?

HARLEMO TRA LA JARCENTOJ

Här en turistbroschyr på esperanto om staden Haarlem, som kan tjäna som en förebild för att göra liknande turistbroschyrer på esperanto om svenska platser, orter, städer som är intressanta.

En uppmaning/utmaning till läsarna att formulera lämpliga texter på esperanto.

<https://esperanto-nederland.nl/esp/turista-informo/Harlemo%20tra%20la%20jarcentoj.pdf>

Inga Johansson

La dek devoj de la Esperantisto

La dek devoj de la Esperantisto

1. Bone sciu la lingvon, traktu ĝin kun respekto, kaj lasu la versfaradon al poetoj.
2. Esperanton uzu parolante, studu legante kaj ne fuŝu skribante.
3. La plibonigistoj diskutu; vi Fundamenton sekvu kaj fidela restu.
4. Dropagandu ĉiam, ne ĉie; klarigu, ne prediku; rakontu faktojn, ne esperojn.
5. Kion vi povis lerni nur en unu semajno, ne instru en unu horo; el malgravajoj ne faru regulon, kaj el la regulo ne faru malgravajon.
6. Verkante en Esperanto, ne kedu interesa, kion nacilingve neniu legus; ne imagu, ke preseraroj plibeligas libron, ne mal-esperu, se mankas aĉetantoj.
7. Al grupo aliĝu; la kunvenon vizitu; Esperanton parolu.
8. Atentu, ke internacia lingvo vivos nur per uzado; memoru, ke tial internacia organizaĵo estas necesa, senlace varbu por UEA.
9. Legu gazeton, por ke vi konu novajn faktojn; abonu, por ke ĝi povu ekzisti; kunlaboru, por ke ĝi estu interesa.
10. Por Esperanto kiel movado agu; por ĝi kiel realaĵo pagu, kaj kiel altan idealon konservu ĝin en via koro.

De tempo al tempo mi vidis ĉi tiun paĝon. Ĉi tiu bildo devenas de Fejsbuko. Ĉu iu scias kiu skribis "la regulojn" kaj kie ĝi unue aperis?

Jes, Birgitta Anevik ĵus trovis tion: *En la Esperanta Legolibro eldonita je la jaro 1909 de aŭtoro Vilho Setälä, ĉe la paĝo 112 estas tre interesa legotekstaĵo titolita: Dek Devoj por Bona Esperantisto.....*"
Dankon, Birgitta!

Devo 1: "lasu la versfaradon al poetoj!"
Hmmm, mi vere ŝatas poemojn, kiuj pensigas min, prefere mallongajn, kun rimoj (ekz. de Tage Danielsson kaj Alf Henriksson). Kiun esperantlingvan poeton vi plej ŝatas?

Devo 6: Estu realisto!!!!...

Libro, kiu ne estas altkvalita, ne fariĝos pli interesa en Esperanto.

Devo 9 estas bonega!! Mi vere ŝatas ĝin! **Estas ja admono legi nian retgazeton, Ora Ĵurnalo, sendi artikolojn, komenti la enhavon kaj KUNLABORI!** 😊

/Siv

Anekdoto

LAŬNATURA. – La kliento (en antikvaĵ-vendejo): "Kiom kostas ĉi tiu busto de Ludoviko XVI?"

"Sep cent kronojn – plej favora prezo!"

"Tio estas multe – kaj tamen la kapo estas kungluita!"

"Jes, kompreneble; vi ja memoras, ke Ludoviko XVI estis senkapigita!"

Trovita en la Esperanta biblioteko en Stannum, Gråbo

”La Esperantisto” de decembro 1890

Gazeto por la amikoj de la lingvo Esperanto

eldonita unu fojon en la monato de L. Zamenhof

No. 12 Nurnberg, Decembro 1890.

”Al niaj abonantoj.

Kun la nuna numero finiĝas la unua jaro de eldonado de nia gazeto. Ne facila estis por ni tiu ĉi jaro; diversaj cirkonstancoj ne lasis nin labori tiel, kiel ni volis; sed nun ĉiaj malhelpoj estas jam forigitaj, nia afero iras denove regule kaj bone kaj kun trankvila animo ni povas nun rigardi en la estontecon. Ni ĉiam senlace laborados por nia afero kaj ni ne dubas, ke ankaŭ ĉiujn amikojn de nia afero ni ĉiam fidele trovos sub nia standardo.”

Sekvas priskribo kiel pagi por unu jaro. Oni ne akceptas ke la abono komenciĝas de aliaj monatoj ol januaro. ”La kosto estas 4 markoj 60 pfenigoj aŭ 2 rubloj”.

Ŝajnas ke Zamenhof havis bonajn kontaktojn kun sia legantaro. Jen ekzemplo pri respondo al demando sendita de leganto:

”Al s-ro A. en Ferrara.

La formoj ’multe da laboro’ kaj ’multa laboro’ estas egale bonaj. Egale bonaj ankaŭ estas la esprimoj ’mi konas tiom homojn’ kaj ’mi konas tiom da homoj’, sed ne bone estus diri ’mi konas tiom da homojn’, ĉar en la lasta esprimo la formo ’homoj’ dependas ne de la vorto ’konas’, sed de la prepozicio ’da’, kiu ne postulas al akuzativon. Tamen nomi tian esprimon erara ni ne povas.”

Tre tolerema Zamenhof estis. Eble li saĝe pensis ke la grava celo estas kompreno.

En septembro Ora Ĵurnalo atingos unu jaron da eldonado. Pro Interreto ni ne havis tro grandajn malfacilecojn. Sed ni aprezus pli da kontaktoj kun la legantaro – kaj kompreneble pli da mono al nia konto 43612-1. Plej gravas ke vi ŝatu nian gazeton kaj legu ĝin. /Siv

Literatura Konkurso 2018

”Valoras lerni Esperanton, ĉar...”

Podlaĥia Libraro Łukasz Górnicki en Bjalistoko kaj Bjalistoka Esperanto-Societo anoncas la 8an literaturan konkurson ”Esperanto ligas homojn” por rakonto sub la titolo ”Valoras lerni Esperanton, ĉar...”. La konkurso okazas sub honora protektado de la Urbestro de Bjalistoko.

KONKURSA REGULARO I. Celoj de la konkurso

1. Disvastigi la idearon de Esperanto kaj de la lingvo iniciita de bjalistokano Ludoviko Lazaro.
2. Zamenhof kiel universala, supernacia komunikadrimedo de la homoj.

3. Inspiri al ĉiuj legi beletron.
4. Estigi la ŝancon je malkovro kaj disvastigo de literaturaj talentoj per verkado kaj taksigado de literaturaj tekstoj.
5. Provi pritaksi la mondon, kiu nin ĉirkaŭas, en la kunteksto de komuna lingvo.

II. Partoprenantoj Junuloj almenaŭ 15-jaraĝaj kaj plenkreskuloj.

III. Organizantoj

Bjalistoka Esperanto-Societo, Podlaĥia Libraro Łukasz Górnicki en Bjalistoko, en la cetera parto de la regularo nomataj Organizantoj.

Respondeculoj pri la realigado de la konkurso:

1. Przemysław Wierzbowski retadreso: wierzbowski@espero.bialystok.pl
2. Elżbieta Karczewska retadreso: f14kp@ksiaznicapodlaska.pl

IV. Kondiĉoj metitaj al la konkursaj verkoj

1. La verkoj devas esti memverkitaj laŭ propraj ideoj. Uzi ekzistantajn verkojn de aliuloj en fragmentoj aŭ en la tuto en la konkursa verko estas mallaŭdinda ago kiu povas doni leĝajn konsekvencojn.
2. La verkoj devas esti ĝis nun ne publikigitaj.
3. La verkoj povas esti prezentitaj en la pola aŭ en Esperanto. Eksterlandaj aŭtoroj akceptas la fakton, ke iliaj verkoj estos tradukitaj al la pola de la Organizantoj. Bonvenaj estas propraj, aŭtoraj tradukoj el Esperanto al la pola.
4. La verkoj devas esti ne pli ol 3 paĝojn da tajpaĵo (po 1800 karaktroj, inkluzive de spacetoj kaj interpunkcio, en la tiparo Times New Roman grandeco 13 kun duobla interlinio).

5. La verkon necesas sendi en unu el la formoj:

a) sur lumdisko (poŝte aŭ persone) — la verkon necesas subskribi per pseŭdonimo,

b) sendi al la retadreso f14kp@ksiaznicapodlaska.pl (nur la literaturan tekston),

c) al la verko devas esti alkroĉita aliĝilo — plenigita kaj subskribita [de la aŭtoro kaj, kaze de neplenkreskuloj, de la gepatroj/leĝaj zorgantoj] — la verkoj sen la aliĝilo ne estos taksataj.

6. La verkoj sendantaj al la konkurso iĝas samtempe posedaĵoj de la Organizantoj kaj povas esti uzataj por ekspozicioj kaj eldonaĵoj diskonigantaj Esperanton, Podlaĥian Libraron Łukasz Górnicki en Bjalistoko kaj Bjalistokon. La sendo de la verko por la konkurso estas egala al plena transdono de aŭtoraj kapitalaj rajtoj kun la cedo de la posedrajto de la ekzemplero al la Organizantoj.

V. Taksado de la verkoj

La verkojn pritaksos Ĵurio kiu konsistos el personoj delegitaj de la Organizantoj.

VI. Premioj

La Organizantoj antaŭvidas premii per donacoj 3 plej bonajn verkojn kaj krompremii 7 verkojn. Ĉiuj 10 premiitaj kaj krompremiitaj verkoj estos publikigitaj en la literaturaj "Bjalistokaj Kajeroj n-ro 8" en 2 lingversioj: en la pola kaj Esperanto. La premiitaj kaj krompremiitaj verkoj estos prezentitaj kiel listo de verkoj kaj aŭtoroj dum la 19aj Bjalistokaj Zamenhof-Tagoj, ĉe la retpaĝo de la Societo kaj ĉe Facebook, kaj la ĉefpremiita verko krome estos plene publikigita ĉe la paĝoj espero.bialystok.pl kaj ksiaznicapodlaska.pl.

VII. Liverado de la verkoj

La verkojn oni povas liveri ĝis la **31a de oktobro 2018** persone en Centro Ludoviko Zamenhof ĉe la strato Warszawska 19 en Bjalistoko — "Esperanto-Libraro" en la horoj 13.00–17.00 aŭ sendi la tuton en bone protektanta koverto al la adreso:

Białostockie Towarzystwo Esperantystów 15–001 Białystok 1, skr. poczt. 67, kun la alskribaĵo **Literatura Konkurso "Valoras lerni Esperanton, ĉar..."**.

Oni anoncos la rezulton kaj disdonos la premiojn la 14an de decembro 2018 dum la 19-aj Bjalistokaj Zamenhof-Tagoj.

Se vi havas demandojn, kontaktu nin per la retadreso f14kp@ksiaznicapodlaska.pl aŭ telefonnumero +48 791 856 034

Przemysław Wierzbowski, Prezidanto de BES

Jolanta Gadek, Direktoro de Podlaĥia Libraro

Bjalistoko, la 6an de julio 2018

ALIĜILO

al la literatura konkurso „Esperanto ligas homojn” por rakonto sub la titolo „Valoras lerni Esperanton, ĉar...”

Antaŭnomo, nomo.....

Pseŭdonimo.....

Retadreso:.....

ATENTU:

la deklarojn marku per la signo X en la kampoj (forstreku la nenecesajn deklaraĵojn).

Jene mi deklaras, ke mi aliĝas al la literaturan konkurson „Esperanto ligas homojn” por rakonto sub la titolo „Valoras lerni Esperanton, ĉar...” per mia verko kaj samtempe:

- Mi deklaras, ke mi legis la Konkursan Regularon kaj mi akceptas ĉiujn ĝiajn punktojn.
- Mi deklaras, ke mi havas ekskluzivan aŭtoran rajton (personan kaj kapitalan) al la verko liverata al la Konkurso;
- Mi deklaras, ke la personaj kaj kapitalaj rajtoj por la Verko neniel estas limigitaj aŭ ŝarĝitaj per la rajtoj de aliuloj kaj ke la Verko ne kontraŭas ies rajtojn;
- Mi deklaras, ke mi ne donis permeson al alia persono por uzi la liveratan Verkon;
- Mi deklaras, ke mi cedas al la Organizantoj la rajton disponi je la Verko je ĉiuj kampoj de ekspluatado, kaj precipe je:
 - 1) konstanta aŭ portempa konservado aŭ multobligado parte aŭ tute, per ajnaj rimedoj en ajna formo, sendepende de la formato, sistemo aŭ normo, inter tio per presado, magneta registraro, en cifereca tekniko aŭ per enkomputiligo kaj portempa aŭ konstanta konservado aŭ multobligado de tiaj registraĵoj, inkluzive de produktado de kopioj kaj ajna uzado kaj disponigado de la kopioj,
 - 2) merkatiĝo, pruntedonado aŭ ludonado de la originalo aŭ ekzempleroj de la Verko,
 - 3) publika disvastigado, precipe spektigado, publika legado, sendado kaj resendado en ajna sistemo aŭ normo, kaj ankaŭ publika disponigado de la Verko en tiu maniero, danke al kiu ĉiu povos aliri ĝin en loko kaj tempo de si elektita, precipe elektronika laŭdezira disponigado,
 - 4) disvastigado en presita formo,
 - 5) disvastigado en Interreto kaj en internaj retoj,
 - 6) cifereca konservado, plurmedia transsendado,
 - 7) utiligado de la Verko aŭ ĝiaj ajnaj partoj en prezentaĵoj,
 - 8) la rajto uzi la Verkon por merkatakaj aŭ propagandaj celoj, t.e. reklamo, sponorigado, vendado-diskonigado, kaj por edukaj aŭ identigi varojn aŭ produktojn aŭ aliajn manifestiĝojn de la aktiveco, objektojn de ĝia kvalito, kaj por edukaj aŭ trejnadaĵoj,
 - 9) la rajto disponigi prilaboraĵojn de la Verko kaj la rajto disponigi ilin je uzado.
- Mi deklaras la permeson uzi personajn datumojn de mi/de mia infano^{1*} cele de realigo de la konkurso konforme al la Decido de Eŭropa Parlamento kaj Konsilio (de EU) 2016/679 de la 27a de aprilo 2016 pri protektado de fizikaj personoj je uzado de personaj datumoj kaj pri libera fluo de tiaj datumoj, kaj nuligo de la leĝo 95/46/WE (ĝenerala decido pri

1 * Forstreku la nenecesan vortumon.

protektado de datumoj, Leĝaro de EU UE.L.2016.113.1) kaj pola Leĝo de la 10a de majo 2018 pri personaj datumoj (Dz. U. el la jaro 2018 pkt. 1000).

..... dato, subskribo de unu el la gepatroj/leĝa reprezentanto

..... dato, legebla subskribo de la Aŭtoro [kaze de neplenkreskuloj]

Informa klaŭzo

Konforme al la art. 13 de la Decido de Eŭropa Parlamento kaj Konsilio (de EU) 2016/679 de la 27a de aprilo 2016 pri protektado de fizikaj personoj je uzado de personaj datumoj kaj pri libera fluo de tiaj datumoj, kaj nuligo de la leĝo 95/46/WE (ĝenerala decido pri protektado de datumoj, Leĝaro de EU UE.L.2016.113.1) ni informas, ke:

1. La administranto de viaj personaj datumoj estas Podlaĥia Libraro Łukasz Górnicki en Bjalistoko kun la sidejo en Bjalistoko, str. Marii Skłodowskiej-Curie 14A, 15-097 Białystok;
2. Podlaĥia Libraro nomumis inspektoron de datumprotektado, kiun eblas kontakti per la retadreso iod@ksiaznicapodlaska.pl je ĉiu afero ligita kun uzado de viaj personaj datumoj;
3. Viaj personaj datumoj estos uzataj por realigi la literaturan konkurson „Valoras lerni Esperanton, ĉar...” organizata en Podlaĥia Libraro Łukasz Górnicki en Bjalistoko;
4. Viaj personaj datumoj estos uzataj je la limo de identigaj datumoj: familia nomo, antaŭnomo, pseŭdonimo, retadreso;
5. Viajn personajn datumojn ricevos la kunorganizanto — Bjalistoka Esperanto-Societo;
6. Viaj personaj datumoj ne estos transdonataj al alia lando;
7. Viaj personaj datumoj estos uzataj por elekti premiitojn de la konkurso, kaj poste, kaze de nepremiitaj verkoj, ili estos forviŝitaj;
8. Post la fino de la konkurso familiaj nomoj kaj antaŭnomoj de premiitoj estos uzataj en presita formo por nelimigita tempo;
9. Vi havas la rajton aliri la enhavon de viaj datumoj kaj la rajton korekti, forviŝi, limigi la uzadon, la rajton transsendi la datumojn, la rajton protesti;
10. Vi havas la rajton plendi ĉe la supera organo se vi decidis, ke la uzado de viaj personaj datumoj kontraŭas la ĝeneralan decidon pri la protektado de personaj datumoj de la 27a de aprilo 2016 ;
11. La decido disponigi viajn personajn datumojn estas propravola;
12. Viaj personaj datumoj ne estos profilataj.

Sigismondo, reĝo de Pollando kaj Svedio

*Okaze de la venonta vizito al Pollando de naŭ Gotenburganoj, ni volas rememorigi pri nia komuna historio:
(de la Esperanto-Sabato 1/9)*

Tri filoj de Gustavo Vasa fariĝis reĝoj, la dukoj Eriko, Johano kaj Karlo (poste Eriko XIV, Johano III, Karlo IX). Johano III (la tria), kiu estis edziĝinta kun pola princino kiu estis katoliko, havis simpatiojn por la katolikaj diservoformoj. Lia filo Sigismondo, naskita en 1566, estis katoliko kiel sia patrino, Katarina Jagelonika. Kiam Sigismondo post la morto de la patro en 1592 lasis sian polan regnon – kie li estis

elektita reĝo en 1587 – por preni la regnon ankaŭ en Svedio, multaj esperis ke la katolikismo estos reenkondukita. Sed en 1593 la koncilio en Upsalo akceptis definitive la luteranan kredon. Antaŭ sia kronado Sigismondo devis tion konfirmi, sed li samtempe sekrete protestis kontraŭ tio ĉe la papo.

La duko Karlo komprenis pli altgrade bazi sian pozicion sur la popolamaso. Kiam Sigismondo restadis en Pollando, Karlo ofte – kontraŭ la volo de la reĝo – alvokis la parlamenton por akiri subtenon por/pri sia politiko. Per utiligi la timon de la stataj delegitaroj pro

eminentula imperio kaj pro la katolika eklezio, li sukcesis dum la parlamento en 1599 devigi Sigismondon forlasi Svedion. La duko Karlo komplete transprenis la direktadon de la regno.

Sigismondo mortis en 1632 kaj estis entombigita en la katedralo de Krakovo. En 1609 li elektis Varsovion kiel ĉefurbon de Pollando. Li estis tre talenta pentristo kaj oraĵisto. Tri pentraĵoj postvivis ĝis nia tempo. En sia oraĵistejo li fabrikis per (la) propraj manoj la plejan parton de la fama arĝenta ĉerko, kun relikvoj de la sankta Adalbert, kiu troviĝas en la katedralo de Gniezno.

Tri pastroj samtempe ĉeestis je kultura vojaĝo en Bohuslän

Membroj de VFS, la Vastrogotia Verkista Societo, Västsvenska Författarsällskapet kunvenis ĉe la familio Granat por matenmanĝi la 18an de aŭgusto. Bongusta kiel ĉiam en la kampara domo kun paŝtantaj ŝafoj sur la herbejo kan hundoj kiuj bonvenigis nin ene.

Sed la celo estis Dragsmark en Bohuslando...

Post la matenmanĝo ni sidiĝis en la aŭtoj kan iris norden laŭlonge de E6. La unua halto estis je la regiona popola kunvenejo en Bokenäs. Tie atendis nin Ingmar Nylund por rakonti pri la regiono en malnovaj tempoj. Li skribis librojn pri la periodo de la Reformacio, kie malnovaj pensmanieroj renkontis novajn.

Nuntempe ni ne bone komprenas kial oni povis forbruligi virinojn (sorĉistinojn), sed la batalo inter la Bono kaj la Malbono estis viva. La pastroj fakte ne estis malbonvolaj, sed ili volis savi la animojn de la virinoj por la eterneco. Do, kio signifis kelktempa sufero? La pastroj respondecis pri la animoj de la paroĥanoj kaj se li ne forigis la malbonon, ĝi povis infekti la tutan paroĥon. En la proksimeco troviĝas monto kun kruta deklivo kaj en grotoj vivis la drako. Jes, la drako vere estis reala minaco por la loĝantaro.

Post interesa prelego surbaze de siaj romanoj, Ingmar Nylund venigis nin al tre malnova preĝejo en Bokenäset. Estas preĝejo kun dikaj muroj kaj nur malmultaj fenestroj. Ofte preĝejoj servis kiel fortifikaĵojn dum maltrankvilaj tempoj. Troviĝas ankaŭ piedotrabo – sed iomete kaŝita.

Sed novaj tempoj kun novaj pensmanieroj venis. Ni vizitis pli helan preĝejon ankaŭ en Bokenäset. Tie troviĝas du belaj ikonoj de virgulino Maria.

En katolikaj tempoj virgulino Maria estis la linko al Dio. Pli bone peti al Maria diri preĝon al Dio ol rekte alparoli Lin.

La fina vidindaĵo estis la monaĥejo proksime al la preĝejo. Nun mi revenas al la rubriko:

”tri pastroj samtempe”. La edzino de Ingmar Nylund venis kun la gefiloj. Ankaŭ Carlotta Nylund estas pastro.

Kaj – kiam ni vagadis en la monaĥeja ruino, la loka pastro venis. Li kompletigis la informon de Ingmar.

Dum la tuta tago ne pluvis, sed kiam ni estis survoje al la parkejo komencis pluvi.

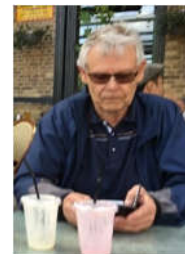
Ni finis la tagon en la sama maniero kiel matene – per manĝado, vespermanĝo ĉe la familio Granat. Ankaŭ la lunĉon en la regiona popola kunveno ili prizorgis.

Daŭriĝis la diskutadon pri multe da temoj, nun sen pastroj. Do, longa tago kun multe da inspiraj kaj interesaj aĵoj.

Koran dankon al Ingegerd, Lasse kaj Christin, kiuj aranĝis ĉion. /Siv Burell

Mitt sjömansliv del 2

av Roger Nilsson, Göteborg

Fortsättning från föregående nummer

Första destinationen var Bristol och det var otroligt spännande när fartyget lämnade hamnen i Göteborg. I början av färden använde vi lots och när vi kom till Vinga möttes vi av en lotsbåt där lotsen steg av. Kursen lades ut norr om Danmark och sedan dröjde det tills vi åter såg land, då Hollands kust. Vi passerade bara några hundra meter från platsen där Mongabarra, ägd av Göteborgsrederiet Transatlantic, hade sjunkit några dagar innan. Fartygets master stack

upp över ytan, djupet var bara 9 meter, så besättningen kunde räddas, men det var ändå en liten kuslig upplevelse. Orsaken till olyckan var en krock med ett brittiskt fartyg, British Workman, som fick stäven intryckt men kunde ta sig i hamn för egen maskin. Vem som var skyldig till olyckan har jag inte lyckats spåra.

Arnold Bratt var inget snabbgående fartyg. Topphastigheten var 9 knop, men marschhastigheten var endast 6 knop. Det tog 4 dygn innan vi nådde Engelska Kanalen. Dovers vita klippor bjöd på en underbar syn när solen speglade sig i dess yta. Jag stod länge fascinerad vid relingen och njöt av utsikten.

När vi närmade oss slutet av kanalen kom en duva och landade på båten. Den verkade dödstrött och verkade inte rädd när jag närmade mig. Jag gav den lite att äta och dricka och den tog båten som sitt nya hem och kom att bli min kompis i flera dagar. Den

var ringmärkt och eftersom den blev så tam att den kom och satte sig i handen, kunde jag, på en ring fastsatt vid ena benet, läsa av att den var en fransk brevduva. Den franske ägaren fick vänta länge på duvan om den överhuvudtaget någonsin kom tillbaka till sin ägare.

När vi passerat Engelska kanalen och kom ut på Atlanten märkte jag vilken skillnad det var mellan Nordsjön och Atlanten. Nordsjöns vågor var oregelbundna och snabba, medan Atlantens vågor var tunga och regelbundna. Vi vek av först mot norr och sedan mot öst in i Bristolkanalen, som utgör gränsen mellan Wales och England. Därefter kom vi fram till mynningen av floden Bristol Avon vilken vi följde fram till Bristol. Avon betyder flod på keltiska och används flitigt i namn på floder i Storbritannien.

Till slut, sex dagar efter vi lämnat Göteborg, nådde vi hamnen som ligger ganska centralt i staden. Efter att ha lagt till vid kajen dröjde det inte länge förrän tullare och passkontrollanter kom ombord på båten, men det var snabbt avklarat och därefter hade jag fortfarande jobb kvar att göra, medan andra började stiga av båten och gå ut på stan. När jag var klar med jobbet fick jag sällskap av Kjell som också var kvar på båten. När vi steg av var det första gången i mitt liv som jag besteg utländsk mark och gissa om det kändes spännande. Vi tittade på allt som var annorlunda, skyltar över affärer, språket, trafikmärken mm. Men man hade i alla fall, som i Sverige, vänstertrafik.

Något som var fantastiskt att se var tidvattnet och dess följder. I områdena kring Bristolkanalen kan nivåskillnaden mellan ebb och flod nå hela 15 meter. Vid ebb låg hela småbåtshamnen på land, vilket såg både lustigt och förvånande ut. Alla större båtar var därför tvungna att ligga i bassänger, och från Bristolkanalen och uppför floden fick man gå igenom flera slussar.

Första natten kunde jag inte sova så jag klädde på mig och gick ner för relingen och började ta mig en promenad. Det dröjde inte mer än en minut innan en vakt kom fram och undrade vad jag höll på med. Jag förklarade att jag haft svårt att sova och att det var första gången jag var utomlands och förmodligen att spänningen gjorde mig sömnlös. Nåja, exakt så vet jag inte om jag uttryckte mig, men i alla fall nöjde han sig inte med det utan jag fick visa fram både pass och sjömansbok, som jag tursamt nog hade med mig. Om man inte hade sjömansboken kunde man bli stoppad i hamnen.

När vi nästa dag skulle lossa godset fick vi höra att det blivit strejk bland hamnarbetarna. De flesta tyckte detta var toppen. Nu fick vi möjlighet att vara i land och nästan alla blev väldigt nöjda över detta. Strejken varade i åtta dagar så vi fick en lång period där vi kunde utforska staden. Det blev en hel del besök på pubarna och det var ingen som någonsin kontrollerade någon ålder. Många öl gick ner i kroppen under de dagarna. Åtminstone på en av pubarna blev vi rätt kända. Söndagen efter att vi lagt till, bjöd stewarden både på genever och whisky till lunch och middag.

Kjell och Stig hade träffat ett par tjejer och blev kvar på båten med dem medan jag vandrade med ett gäng från båten som styrde kosan mot puben i centrum av Bristol. Puben var full av folk och det var lätt att komma i samspråk. En tjej, knappast mycket äldre än jag själv satte sig bredvid mig och började prata. Hon berättade bl.a. att en tragisk olycka hade skett i april samma år nära platsen där vi befann oss. Rockartisterna Eddie Cochran och Gene Vincent hade haft konsert i Bristol och på väg till flygplatsen exploderade ett däck i den taxi som de färdades i. Med i bilen fanns också Eddie Cochrans flickvän och då han försökte att skydda henne, kastades han själv ut ur bilen och blev så svårt skadad att han dagen efter

avled på sjukhuset. Gene Vincent överlevde, men med flera skador på skelettet. Han uppträdde därefter sittande i en rullstol.

Efter en stund gled snacket in på lite allvarligare saker. "Sverige släppte igenom tyska trupptransporter från Norge till Tyskland, eller hur? Varför gjorde ni det?" Ja, vad skulle jag svara på detta? För mig låg detta långt tillbaka i tiden. Kriget hade tagit slut för femton år sedan. Femton år går nuförtiden i ett huj, men 1960 var femton år en hel evighet. Jag kunde bara svara att hade vi inte släppt igenom dem så hade vi säkert dragits in i kriget också. Och Sverige var ju i alla fall ett land man kunde fly till. Jag försökte snabbt ändra samtalsämne eftersom jag inte var helt insatt i förhållandena.

Storbritannien hade, i motsats till Sverige, gått över till "sommartid", vilket innebar att vi inte hade behövt dra tillbaka våra klockor en timma som man normalt får göra när man kommer till de brittiska öarna. Det var kanske något att kommentera.

"So, you have summertime here now"?

Förvånade ansikten och alla runt omkring började skratta.

"What do you mean? Of course we have summertime. Haven't you that in Sweden?"

Snabbt uppfattade jag att jag gjort bort mig. Vi hade börjat använda ordet sommartid för den tidsförändring man i några länder, men i Storbritannien hade man naturligtvis ett annat uttryck för detta.

En kraftig man i 40-årsåldern kom fram till mig och lade armen runt min axel.

"I think you need another beer boy!"

Snabbt beställde han en öl som han ställde fram till mig och betalade till flickan som serverade. Han höjde sitt glas, fortfarande med armen om axeln på mig, och började sjunga en engelsk sång. Snabbt följde alla

efter. Hela puben skrålade av den gemensamma sången. Strax därefter började Asplund sjunga en Evert Taube-sång och alla vi svenskar, började stämma in och engelsmännen började nynna med i bästa förmåga. Det blev den ena svenska sången efter den andra och hela puben skrålade högljutt. Alla vi svenskar blev plötsligt oerhört populära. Så fort vi hade druckit ur våra glas ställde man ett nytt glas till oss, allt betalades av engelsmännen. Eftermiddagen blev en upplevelse, men aldrig, varken förr eller senare, har jag druckit så mycket alkohol. När jag dagen efter summerade gårdagen, kom jag fram till att jag druckit 11 pint öl, 6 double whisky, 3 glas genever och två glas rom.

När vi gick ut från puben ställde sig en fullt berusad Fogelström mitt ute på gatan, drog upp sitt högerben och lade över axeln. Där stod han, den gamle cirkusartisten, mitt i gatan, fullt berusad och höll balansen med högerbenet runt halsen. Trafiken avstannade, folk kom ut från krogen och applåderade, stor uppståndelse. Applåderna haglade.

Hur kunde karlen? Han kunde inte gå rakt, men han kunde stå på ett ben i en onaturlig ställning och hålla balansen. Hur detta gick till vet jag inte än idag. Alla var djupt imponerade, inte ens bilarna som blev stoppade av hans uppvisning tutade eller tog sig för något för att komma fram.

En dag på hemväg från centrum gick vi förbi en biograf. Vi fick se att man spelade filmen "On the Waterfront" (Storstadshamn). Vi beslöt oss för att göra ett besök på biografen. Det var en non-stop-bio, de var mycket vanligare i England än i Sverige. Vad jag minns, hade vi endast en sådan i Göteborg på den tiden, men i Bristol tycktes det vara vanligare än biografier med bestämda tider.

Vi gick in i en rökig salong, det var, i motsats till i Sverige, tillåtet att röka på biografier och

hamnade mitt i filmen och såg slutet först och därefter början.

Efter att ha kommit ut från bion och promenerat cirka hundra meter upptäckte jag till min fasa att jag saknade plånboken. Jag hade haft den i bakfickan och förstod att den måste ha ramlat ut under biobesöket. Vi vände snabbt om och stegade in i biografen, men blev naturligtvis stoppade av vaktmästaren då biljetten var förbrukad. Jag försökte då förklara att jag förlorat min plånbok, men vad hette plånbok på engelska? Jag mindes att man hade ett ord "purse", men i min något upphetsade och förvirrade hjärna förvandlades ordet till "nurse", med en helt annan förklaring. "I've lost my nurse inside the cinema," förklarade jag upphetsat. Vaktmästaren fick ett något

vilt och förvirrat uttryck i ansiktet och hon tänkte säkert att det är bäst att släppa in mig. Jag stegade fram till var vi suttit, folk reste sig ur bänkarna, jag fann plånboken, folk reste sig lite irriterade igen, jag stegade mot utgången och förklarade glädjestrålade för vaktmästaren att "I found my nurse". Hon såg inte mindre förvirrad ut när jag passerade. "Good for you," tyckte hon, men undrade säkert varför min sjuksköterska satt kvar i salongen.

Vi hade inte kommit långt när jag kom på vad jag egentligen sagt och förstod då varför vaktmästaren hade fått sådan konstig blick i ögonen. Vi började gapskratta och händelsen roade oss resten av promenaden tillbaka till båten.

Fortsättning i nästa nummer

Kia aspektos la novan svedan regadon?

Hieraŭ, la 9an de septembro, estis ĝenerala elekto en Svedio. Ni, kiuj partoprenis en la Pola aranĝo "Esperanto sur la strando" devis voĉdoni antaŭ nia vojaĝo. Hodiaŭ, la 10an de septembro, ni estas hejme, sed ne scias la finan rezulton. Daŭros kelkajn tagojn ĝis oni scios, kiu partio regos kun kiu.

Nia lingva elekto estas pli simpla: Ni elektos *esperanton* kaj povos kunlabori kun ĉiuj esperantaj societoj en ĉiuj landoj. Por la nuno estas poloj kaj litovoj kun kiuj ni havis kontakton dum la kvar tagoj en Pollando. En la venonta numero vi povos legi pri niaj spertoj en ĉi tiu agrabla najbara lando. /Siv

